

**PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY DOMOWEJ
ORAZ OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
GMINY WILKOWICE NA LATA 2024-2028**

**Gmina
Wilkowice**

Spis treści

WSTĘP	3
PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU	6
PRZEMOC DOMOWA- PODSTAWY TEORETYCZNE	8
DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY NA TERENIE GMINY	13
Analiza danych instytucjonalnych	13
Diagnoza zjawiska przemocy domowej- Główne wyniki badań ankietowych	32
ANALIZA SWOT	38
ADRESACI PROGRAMU	40
REALIZATORZY PROGRAMU	40
CELE PROGRAMU ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ	41
HARMONOGRAM REALIZACJI DZIAŁAŃ	44
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	52
MONITORING I EWALUACJA	52
BIBLIOGRAFIA	53
Spis publikacji	53
Źródła internetowe	53
Spis tabel	53

Przemoc rozumiana jest jako akt, który godzi w wolność osobistą jednostki i zmuszanie jej do zachowań niezgodnych z własną wolą. Przenosi się ona także na grunt rodzinny i jest w nim często spotykanym zjawiskiem, niezależnym od kultury, wyznania, środowiska, wykształcenia, poziomu intelektualnego czy przynależności do grupy społecznej. Przemoc w rodzinie bez wątpienia jest zachowaniem poniżającym jednostkę, powodującym obrażenia fizyczne, często równocześnie naruszając w ten sposób przepisy prawa. Rzadko bywa to incydent jednorazowy, zwykle staje się jednym z wielu ogniw w łańcuchu agresji.¹

Z ogólnopolskiej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie, zrealizowanej w 2019 roku dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wynika, iż według Polaków przemoc w rodzinie jest zjawiskiem stosunkowo częstym. W opinii ankietowanych najbardziej rozpowszechniona jest przemoc psychiczna. 9% osób (a więc co jedenasta) sądzi, że dotyczy niemal każdego gospodarstwa domowego, a kolejne 25% jest zdania, że dotyczy dużej części tj. ponad połowy. (...) Jeśli chodzi o przemoc fizyczną, to w jej przypadku jako zjawisko co najmniej częste postrzega ją 24% ankietowanych, a jako bardzo rzadkie lub w ogóle nie występujące 15%. Badanie pokazało, że ok. 85 % - 90 % Polaków identyfikuje różne sytuacje, które świadczą o występowaniu przemocy jako nieakceptowalne, co może świadczyć o coraz większej świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie.² Ponadto, jak wynika z badania przeprowadzonego w 2021 r. „Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci” w Polsce jedno na pięć dzieci doświadcza przemocy fizycznej (19%) i psychicznej (18%). Z kolei 9% spotyka się z przemocą ekonomiczną, a 8% z nich doznaje przemocy seksualnej.³

¹ Jedlecka Wioletta, Uniwersytet Wrocławski (2017), *Formy i rodzaje przemocy*, <https://www.repozytorium.uni.wroc.pl/publication/92806>

² Kantar Polska dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (2019), *Raport Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie*, <https://static.im-g.pl/im/5/26198/m26198755.WYNIKI-BADANIA.pdf>

³ Makaruk, K., Drabarek, K., Popyk, A., Wójcik, Sz. (2023), *Diagnoza przemocy wobec dzieci w Polsce 2023*. Warszawa: Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę,

https://www.researchgate.net/publication/374944876_Diagnoza_przemocy_wobec_dzieci_w_Polsce_2023

Przemoc domowa jest w Polsce, podobnie jak w innych krajach, jednym z problemów społecznych, który wymaga podejmowania szeroko zakrojonych działań przeciwdziałających temu zjawisku. Niebagatelny wpływ na stosowanie przemocy domowej ma dziedziczenie wzorca przemocy ze środowiska pochodzenia. Dzieci wychowujące się w środowisku domowym z problemem przemocy przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub ofiarami. Uczą się, że sposobem rozwiązywania konfliktów jest przemoc. Wpływ na stosowanie przemocy domowej może mieć także uzależnienie od alkoholu lub jego nadużywanie. Statystyki pokazują, że wiele osób stosujących przemoc domową w chwili popełnienia czynu jest pod wpływem alkoholu. Należy pamiętać, że alkohol osłabia kontrolę nad zachowaniem i zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności. Uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za swoje czyny, mimo że osoby stosujące przemoc często wykorzystują fakt bycia nietrzeźwym jako czynnik usprawiedliwiający ich zachowanie. Coraz częściej przyczyną przemocy domowej jest uzależnienie nie tylko od alkoholu, ale także uzależnienie od innych substancji psychoaktywnych.⁴

Określenie rzeczywistego rozmiaru zjawiska wciąż pozostaje kwestią niezwykle trudną do zrealizowania. Z uwagi na specyfikę tego społecznego problemu, wiele spośród czynów przemocowych pozostaje bowiem nie ujawnionych i znanych jedynie osobom, które w samotności doświadczają ich poważnych konsekwencji. Przyznanie się osoby doznającej przemocy do dramatów rozgrywających się w domu rodzinnym, mimo doświadczanego cierpienia, pozostaje niejednokrotnie ponad jej siły, co jednocześnie powoduje, iż sprawca przemocy pozostaje bezkarny i utwierdza się w przekonaniu, że członkowie rodziny milcząc i nie reagując, dają przyzwolenie na powtarzanie agresywnych zachowań. Konsekwencją tego jest fakt, że zapobieganie temu negatywnemu zjawisku jest w wielu przypadkach niezwykle trudne.

⁴ Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030, dostęp online: <https://www.gov.pl/attachment/84c94eed-ca00-44b7-b0a3-5bdd70346ecc>

By przeciwdziałanie przemocy domowej było efektywne i skuteczne, konieczne jest prowadzenie kompleksowych działań przez poszczególne podmioty zaangażowane w proces przeciwdziałania przemocy, a jednocześnie niezbędne jest ich stałe koordynowanie za pomocą odpowiednich „narzędzi”, którymi można nazwać gminne, powiatowe i wojewódzkie programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Przemoc domowa narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności. Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku (Dz. U. z 2023 r. poz. 535) o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań własnych gmin i powiatów należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. Art. 9a w/w ustawy stanowi, że gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności w ramach pracy w Zespole Interdyscyplinarnym, który realizuje działania określone w Programie. W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej przewidziano szereg zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy, różnorodne działania wobec osób doznających przemocy oraz postępowania wobec osób stosujących przemoc.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej gminy Wilkowice na lata 2024-2028 został opracowany w celu efektywnego przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym, a także stworzenia jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych, bądź doznających przemocy domowej. Program zakłada realizację kompleksowych działań ukierunkowanych zarówno na ochronę osób doznających przemocy domowej, jak również edukowanie osób stosujących przemoc, korygowanie ich postaw i zachowań. Przewiduje również edukację społeczności lokalnej w zakresie zjawiska przemocy domowej oraz działalność informacyjną na temat miejsc i form możliwej pomocy dla osób dotkniętych tym problemem lub będących świadkami przemocy.

Program kierowany jest do osób zagrożonych przemocą i doznających przemocy domowej, sprawców przemocy domowej, świadków przemocy domowej, przedstawicieli instytucji, organizacji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy oraz społeczności lokalnej.

PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU:

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawę z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym,
- Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- Ustawę z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny,
- Ustawę z dnia 17 listopada 1964 Kodeks postępowania cywilnego,
- Ustawę z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- Ustawę z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- Ustawę z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- Ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji.

PRZEMOC DOMOWA- PODSTAWY TEORETYCZNE

W potocznym przekonaniu przemoc w rodzinie kojarzy się głównie z fizycznymi przejawami znęcania się, a więc takimi, które pozostawiają wyraźne ślady w postaci siniaków, złamań i innych uszkodzeń ciała. Tymczasem przemoc obejmuje całe spektrum zachowań w postaci krzywdzenia emocjonalnego, seksualnego, wykorzystywania finansowego, zaniedbania, ograniczania wolności, gróźb, zastraszania, utrudniania kontaktów z rodziną czy instytucjami pomocy itp., a których celem jest zdominowanie i całkowite podporządkowanie sobie ofiary przez sprawcę. Przemoc w rodzinie rzadko jest tylko incydem, zazwyczaj mechanizmy przemocy oparte są na procesach budowanych w dłuższym okresie czasu (...). Doznawanie przemocy w rodzinie niesie za sobą szereg niekorzystnych skutków dla osoby krzywdzonej, całej rodziny czy społeczeństwa. Jest więc poważnym problemem społecznym, który domaga się wypracowania skutecznych metod zapobiegania i zwalczania tego zjawiska.⁵

W świetle przepisu art. 2 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, przemoc domową należy rozumieć jako: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

⁵ Pod red. Witkowska Paleń. A (Tychy 2016), *Przemoc w rodzinie. Pomoc, interwencja, wsparcie społeczne*, <http://pawelwisniewski.pl/wp-content/uploads/2019/02/30.pdf>

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy rozumieć:

- małżonka, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- małoletniego- wobec których stosowana jest przemoc domowa.⁶

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

- Jest intencjonalna - czyli jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary.
- Siły są nierównomierne - w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy.
- Narusza prawa i dobra osobiste - sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.).
- Powoduje cierpienie i ból - sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.⁷

⁶ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, dostęp online: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20051801493>

Rodzaje przemocy:

- fizyczna - naruszanie nietykalności fizycznej,
- psychiczna - naruszenie godności osobistej,
- seksualna - naruszenie intymności,
- ekonomiczna - naruszenie własności,
- zaniedbanie - naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich.

Wszystkie powyższe formy przemocy wzajemnie się uzupełniają i przenikają, a każda z nich powoduje określone szkody na zdrowiu fizycznym oraz psychicznym, wywołując cierpienie i krzywdy moralne u osób, które ich doznają. Stosowanie przemocy prowadzi w konsekwencji do niskiej samooceny, poczucia bezsilności i bezradności, ciągłego niepokoju, depresji oraz chorób związanych ze stresem. Szczególnie drastyczne skutki zauważa się u dzieci, gdyż krzywdzenie może zaburzyć ich funkcjonowanie we wszystkich dziedzinach życia.

Należy pamiętać, że nie ma jednej przyczyny przemocy domowej. Do przemocy dochodzi w wyniku współwystępowania i interakcji (wzajemnego oddziaływania na siebie) różnych czynników: społecznych, kulturowych i psychologicznych. Można mówić o elementach ryzyka, które zwiększają prawdopodobieństwo pojawienia się przemocy domowej, ale nie można stwierdzić, że są jej przyczyną.

Należą do nich m.in.:

- **normy społeczne i kulturowe** - przez wieki istniało silne społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy wobec najbliższych, w szczególności wobec kobiet i dzieci. I chociaż w miarę upływu czasu zaczęły pojawiać się przepisy prawa, które miały chronić członków rodziny przed przemocą, to w wielu środowiskach nadal silnie zakorzenione były różnego rodzaju mity i stereotypy dotyczące zachowania kobiet i mężczyzn, ich roli w rodzinie oraz w społeczeństwie.

⁷ Opracowanie na podstawie danych oficjalnej strony „Niebieska Linia”, dostęp online: <https://www.niebieskalinia.pl/o-zjawisku-przemocy>

- **przemoc w rodzinie pochodzenia** - dzieci wychowane w rodzinach w problemem przemocy przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub ofiarami. Uczą się, że najbardziej skutecznym i najlepszym sposobem rozwiązywania konfliktów jest przemoc, która wywołuje strach i powoduje bezwarunkowe podporządkowanie się osobie, która ją stosuje.
- **środowisko społeczne i warunki życia** - bezrobocie, trudna sytuacja materialna, złe warunki mieszkaniowe, poważna choroba w rodzinie mają silny i często negatywny wpływ na funkcjonowanie ludzi. Stres i frustracja towarzyszą ww. problemom i zwiększają łatwość wpadania w złość i gniew, które najczęściej wyładowuje się na najbliższych.
- **uzależnienie/nadużywanie alkoholu i innych środków psychoaktywnych** - wpływ na stosowanie przemocy domowej może mieć także nadużywanie alkoholu i innych środków psychoaktywnych. Mogą one powodować zaburzenia kontroli własnego zachowania i utrudniać rozpoznanie własnych emocji i panowania nad nimi, jednak alkohol nie jest bezpośrednim źródłem przemocy. Uzależnienie nie zwalnia z odpowiedzialności za swoje czyny, mimo że sprawcy przemocy często próbują wykorzystać ten fakt jako czynnik usprawiedliwiający ich zachowanie.
- **sprawca przemocy** - cechy jego osobowości, brak empatii, niskie poczucie własnej wartości, które może skutkować potrzebą kontrolowania partnerki, autorytarne poglądy na role w rodzinie (mężczyzny, kobiety, dzieci), przekonanie, że najlepszą metodą zdobycia szacunku najbliższych jest wywoływanie strachu i lęku, trudności w konstruktywnym rozwiązywaniu problemów, łatwość wyrażania negatywnych emocji – złości i gniewu.⁸

⁸ PARPA, Broszura informacyjna *Przemoc w rodzinie- sytuacja osób doznających przemocy*
<https://www.parpa.pl/phocadownloadpap/Przeciwdzialanie/Przemoc%20w%20rodzinie%20-%20sytuacja%20osob%20doznajacych%20przemocy%20w%20rodzinie%20-%20broszura.pdf>

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc domowa jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu.

DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY NA TERENIE GMINY

Analiza danych instytucjonalnych

Zasoby instytucjonalne działające na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej na terenie gminy:

GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilkowicach realizując zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w różnych jej formach stale współpracuje z Policją, Sądem, kuratorami społecznymi, pedagogami wszystkich placówek oświatowych, placówkami służby zdrowia, innymi instytucjami oraz Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wilkowicach. Współpraca dotyczy poradnictwa, interwencji i wzajemnego wsparcia oraz uzupełnienia podejmowanych działań, a także bieżącego monitorowania problemu w środowiskach przez pracowników socjalnych.

Tabela 1. Osoby korzystające ze świadczeń GOPS

Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną		
Rodziny korzystające ze świadczeń GOPS	Rok 2020	91
	Rok 2021	91
	Rok 2022	69
	Rok 2023	72
Liczba osób w rodzinach	Rok 2020	142
	Rok 2021	143
	Rok 2022	105
	Rok 2023	109
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu Przemocy domowej	Rok 2020	2
	Rok 2021	1
	Rok 2022	1
	Rok 2023	1
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów wszelkich uzależnień	Rok 2020	12
	Rok 2021	8
	Rok 2022	7
	Rok 2023	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Wilkowice

Tabela 2. Procedura *Niebieskie Karty* w działalności GOPS

W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:		
Wszczęcie procedur przez GOPS	Rok 2020	1
	Rok 2021	7
	Rok 2022	6
	Rok 2023	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Wilkowice

GMINNY ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY

Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Wilkowice powołany został zarządzeniem nr 185/2023 Wójta Gminy Wilkowice z dnia 20 września 2023 r.

Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Wilkowice składa się z przedstawicieli:

- 1) Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wilkowicach,
- 2) Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wilkowicach,
- 3) Zespołu Obsługi Szkół i Przedszkoli w Wilkowicach,
- 4) Wszystkich publicznych placówek oświatowych,
- 5) Samodzielnego Gminnego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Wilkowicach,
- 6) Centrum Pulmonologii i Torakochirurgii w Bystrej,
- 7) Komisariatu Policji w Szczyrku/ Posterunku Policji w Wilkowicach,
- 8) Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Bielsku-Białej,
- 9) Prokuratury Rejonowej Bielsko-Biała Południe.

Przedstawiciele powyższych jednostek pracują w Zespole Interdyscyplinarnym na podstawie porozumień zawartych pomiędzy Wójtem Gminy Wilkowice, a zwierzchnikami tych jednostek.

Zespół Interdyscyplinarny do pracy z rodzinami objętymi procedurą „Niebieskie Karty” powołuje grupę diagnostyczno-pomocową, którą każdorazowo stanowią pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz dzielnicowi Posterunku Policji w Wilkowicach.

Grupy diagnostyczno-pomocowe, na każdym etapie postępowania, mogą zostać poszerzone o:

- 1) Pracownika socjalnego specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej,
- 2) Asystenta rodziny,
- 3) Nauczyciela wychowawcę będącego wychowawcą klasy lub nauczyciela znającego sytuację domową małoletniego, pedagoga, psychologa,
- 4) Przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- 5) Osoby wykonujące zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna lub ratownik medyczny,
- 6) kuratorów zawodowych Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej.

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych.

Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym,
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom,
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy oraz osób stosujących przemoc domową,
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej,
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań,
- 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”,
- 8) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domowa lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową,

- 9) składnie, na wniosek grup diagnostyczno-pomocowych zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń.

Do zadań grup diagnostyczno – pomocowych należy w szczególności:

- 1) Dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskie Karty”, oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,
- 2) Realizacja procedury „Niebieskie Karty” w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienie ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia,
- 3) Zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność,
- 4) Realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,
- 5) Występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,
- 6) Występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń,
- 7) Monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”,
- 8) Zakończenie procedury „Niebieskie Karty”,
- 9) Dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” oraz wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”,
- 10) Informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

PROCEDURA INTERWENCJI SŁUŻB W SPRAWACH PRZEMOCY DOMOWEJ - „NIEBIESKIE KARTY”

Jeśli zachodzi podejrzenie, że osoba doznaje przemocy domowej - przedstawiciel jednej z pięciu służb: oświaty, służby zdrowia, policji, pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych - wszczyna procedurę „Niebieskie Karty” - przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A”. Formularz „Niebieska Karta - B”, który zawiera pouczenie dla osób dotkniętych przemocą domową, przekazuje się osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą.

Uruchomienie procedury może nastąpić w różnych okolicznościach np.:

- podczas interwencji policji w rodzinie,
- podczas badania lekarskiego osoby dotkniętej przemocą domową,
- w trakcie kontaktu przedstawiciela danej służby (np. szkoły, służby zdrowia, pomocy społecznej itp.) upoważnionej do wszczęcia procedury, z osobą, która doznała przemocy. Nawet jeśli nie ma dowodów wprost świadczących o występowaniu przemocy – ale są podejrzenia, że osoba może jej doznawać - należy wszcząć procedurę, a zespół interdyscyplinarny rozstrzygnie o zasadności prowadzenia dalszych działań,
- w związku ze zgłoszeniem osoby doznającej przemocy domowej,
- jeśli świadek przemocy w rodzinie zgłasza jednej z instytucji sytuację przemocy. Wówczas z osobą doznającą przemocy kontaktuje się dzielnicowy lub przedstawiciel pomocy społecznej, który podczas rozmowy może uruchomić procedurę „Niebieskie Karty” wypełniając formularz „A”.

W ciągu 7 dni formularz „Niebieska Karta-A” przesyła się do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego, który w ciągu trzech dni od daty jego otrzymania, przekazuje go członkom zespołu interdyscyplinarnego lub grupy diagnostyczno-pomocowej. Uruchomienie procedury interwencyjnej „Niebieskie Karty” ma na celu zatrzymanie przemocy domowej.⁹

⁹ Opracowanie na podstawie oficjalnej strony GOPS Wilkowice, dostęp online: <https://wilkowice.pl/gops/gminny-zespol-interdyscyplinarny>

Analizując dane przekazane przez Zespół Interdyscyplinarny można zauważyć, iż liczba formularzy w ramach procedury „Niebieskie Karty” na przestrzeni lat 2020-2023 wzrosła. Podmiotami wszczynającymi procedurę była najczęściej Policja oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Tabela 3. Procedura *Niebieskie Karty*

Formularze Niebieskie Karty, które wpłynęły do Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego (A) oraz te, które zostały sporządzone w trakcie trwania procedury (C i D)	Rok 2020	A	15
		B	-
		C	14
		D	11
	Rok 2021	A	17
		B	-
		C	10
		D	7
	Rok 2022	A	17
		B	-
		C	12
		D	14
	Rok 2023	A	26
		C	20
		D	19
	Wpłynęło z Ośrodka Pomocy Społecznej	Rok 2020	1
Rok 2021		7	
Rok 2022		6	
Rok 2023		9	
Wpłynęło z Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Rok 2020	1	
	Rok 2021	0	
	Rok 2022	0	
	Rok 2023	0	

Wpłynęło z Placówek Służby Zdrowia	Rok 2020	0
	Rok 2021	0
	Rok 2022	0
	Rok 2023	0
Wpłynęło z Policji	Rok 2020	11
	Rok 2021	7
	Rok 2022	8
	Rok 2023	9
Wpłynęło z placówek oświatowych	Rok 2020	0
	Rok 2021	2
	Rok 2022	3
	Rok 2023	7
Wpłynęło z innej jednostki organizacyjnej pomocy społecznej	Rok 2020	2
	Rok 2021	1
	Rok 2022	0
	Rok 2023	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Wilkowice

Jak wynika z przedstawionych danych, osobami doznającymi przemocy domowej są najczęściej małoletni oraz kobiety.

Tabela 4. Struktura rodzin, w których prowadzono procedurę *Niebieskie Karty*

Struktura	2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Liczba osób doznających przemocy domowej (ogółem), w tym:	49	41	44	39
Kobiety	19	20	14	16
Mężczyźni	2	2	2	3
Małoletni	28	19	28	20
Liczba sprawców przemocy domowej (ogółem), w tym:	22	22	21	22
Kobiety	3	4	6	4
Mężczyźni	19	18	15	18

Nieletni	0	0	0	0
Liczba sprawców przemocy domowej nadużywających alkoholu (ogółem), w tym:	18	17	9	10
Kobiety	3	2	1	2
Mężczyźni	15	15	8	8
Nieletni	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Wilkowice

Tabela 5. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego

Działalność Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego	2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	2	4	5	4
Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego	27	26	22	25
Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ogółem, w tym:	81	70	73	75
- kobiety	28	27	23	26
- mężczyźni	25	24	22	26
- dzieci	28	19	28	23
Liczba utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych	2	2	2	2
Liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych	50	58	51	44
Liczba rodzin objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych	27	26	22	25
Liczba osób objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych ogółem, w tym:	81	70	73	75
- kobiety	28	27	23	26
- mężczyźni	25	24	22	26
- dzieci	28	19	28	23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Wilkowice

Tabela 6. Stosowanie procedury *Niebieskie Karty* przez uprawnione podmioty

Stosowanie procedury NK przez uprawnione podmioty	2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-A” przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę	1	7	6	9
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-C” przez członków grup diagnostyczno- pomocowych	14	10	12	20
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-D” przez członków grup diagnostyczno- pomocowych	11	7	14	19
Liczba rodzin objętych procedurą „NK”	27	26	22	25
Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „NK” w danym roku	15	13	13	21
Liczba zakończonych procedur „NK” ogółem, w tym:	12	19	18	11
- w przypadku ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy domowej	10	14	15	10
- po rozstrzygnięciu o braku zasadności podejmowania działań	2	5	3	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Wilkowiec

Liczba wniosków skierowanych do prokuratury:

- 2020 - 3
- 2021 - 5
- 2022 - 2
- 2023 - 4

Liczba wniosków skierowanych do sądu dla nieletnich:

- 2020 - 6
- 2021 - 2
- 2022 - 6
- 2023 - 9

Liczba wniosków skierowanych na policję:

- 2020 - 1
- 2021 - 1
- 2022 - 1
- 2023 - 1

Liczba osób skierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w związku z przemocą domową, w której występuje problem alkoholowy:

- 2020 - 7
- 2021 - 3
- 2022 - 5
- 2023 - 6

Liczba osób objętych programami korekcyjno-edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc domową:

- 2020 – 6 skierowanych, ukończyło - 0
- 2021 – 2 skierowanych, ukończyło - 2
- 2022 – 5 skierowano, ukończyło – 0
- 2023 – 1 skierowano, ukończyło - 1

Liczba zrealizowanych programów ochrony osób doznających przemocy domowej:

- 2020 - 1
- 2021 - 1
- 2022 - 1
- 2023 - 1

Liczba rodzin, w których stwierdzono występowanie przemocy domowej i które otrzymały pomoc zmierzającą do wyeliminowania niepożądanych zjawisk przemocowych:

- 2020 ogółem - 27

Poradnictwo socjalne - 27

- 2021 ogółem - 26
Poradnictwo socjalne - 26
- 2022 ogółem - 22
Poradnictwo socjalne - 19
- 2023 ogółem - 25
Poradnictwo socjalne – 16

Tabela 7. Liczba rodzin, w których stwierdzono występowanie przemocy domowej

Liczba rodzin, w których stwierdzono występowanie przemocy domowej ze względu na doświadczaną formę przemocy zdefiniowaną w Kodeksie Karnym:		
Rodzaje przemocy	Liczba rodzin ogółem	
Przemoc fizyczna (art. 217 k.k./art. 157 § 1 i 2 k.k.)	Rok 2020	10
	Rok 2021	8
	Rok 2022	10
	Rok 2023	10
Przemoc psychiczna (art. 207 k.k./art. 190 k.k./art. 190a k.k./art. 191 k.k.)	Rok 2020	12
	Rok 2021	11
	Rok 2022	12
	Rok 2023	11
Przemoc seksualna (art. 197 k.k./art. 200 k.k./art. 201 k.k./ art. 202 § 2 k.k.)	Rok 2020	1
	Rok 2021	1
	Rok 2022	1
	Rok 2023	0
Przemoc ekonomiczna (art. 278 k.k./art. 288 k.k./art. 209 k.k.)	Rok 2020	0
	Rok 2021	0
	Rok 2022	0
	Rok 2023	0
Zaniedbywanie (art. 210 k.k./art. 160 § 2 k.k.)	Rok 2020	1
	Rok 2021	0
	Rok 2022	0
	Rok 2023	0
Inne (art. 211 k.k./art. 193 k.k./art. 189 k.k.)	Rok 2020	0
	Rok 2021	0
	Rok 2022	0
	Rok 2023	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Wilkowice

GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Kluczową rolę w rozwiązywaniu problemów uzależnień na szczeblu gminnym odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wilkowicach. Komisja inicjuje i monitoruje działania związane z edukacją i profilaktyką rozwiązywania problemów alkoholowych.

Celem działań jest ograniczenie dostępności alkoholu, zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej osobom uzależnionym, podejmowanie działań w związku z podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie oraz zwiększenie zdolności osób do radzenia sobie z istniejącymi problemami alkoholowymi. Podejmowane działania mają za zadanie wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin, kształtowanie zdrowego stylu życia oraz pomoc rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych.

Tabela 8. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2020-2023

Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych		
Posiedzenia GKRPA (ogółem)	Rok 2020	21
	Rok 2021	17
	Rok 2022	12
	Rok 2023	23
Posiedzenia Zespołu Motywującego	Rok 2020	4
	Rok 2021	4
	Rok 2022	6
	Rok 2023	7
Przeprowadzone rozmowy motywujące	Rok 2020	18
	Rok 2021	17
	Rok 2022	28
	Rok 2023	35
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	Rok 2020	6
	Rok 2021	7
	Rok 2022	5
	Rok 2023	7
Wnioski o leczenie odwykowe	Rok 2020	16
	Rok 2021	11
	Rok 2022	8
	Rok 2023	21

Zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	Rok 2020	5
	Rok 2021	13
	Rok 2022	0
	Rok 2023	3
Wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	Rok 2020	0
	Rok 2021	3
	Rok 2022	6
	Rok 2023	0
Szkolenia, w których uczestniczyli członkowie komisji	Rok 2020	3
	Rok 2021	4
	Rok 2022	2
	Rok 2023	1

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Wilkowice

Punkt Konsultacyjny Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wilkowicach

W Punkcie Konsultacyjnym dyżurują psycholodzy oraz specjaliści psychoterapii uzależnień. Główne zadania Punktu to: rozpoznanie problemu zgłaszanego przez klienta, motywowanie osoby uzależnionej i członków ich rodzin do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnień, motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnionych, do zmiany szkodliwego wzorca picia, udzielanie wsparcia osobom uzależnionym po zakończonym leczeniu odwykowym, udzielanie konsultacji i wsparcia rodzicom młodzieży upijającej się.

Analizując dane z działalności Punktu Konsultacyjnego w latach 2020-2023 można zauważyć, że liczba osób korzystających z pomocy z każdym rokiem nieco maleje.

Tabela 9. Działalność Punktu Konsultacyjnego w latach 2020-2023

Punkt Konsultacyjny Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych		
Liczba osób korzystających z pomocy Punktu (ogółem)	Rok 2020	23
	Rok 2021	21
	Rok 2022	19
	Rok 2023	17

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Wilkowice

Tabela 10. Procedura *Niebieskie Karty* w działaniach GKRPA

W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:		
Wszczęcie procedur	Rok 2020	1
	Rok 2021	0
	Rok 2022	0
	Rok 2023	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Wilkowice

Ponadto na terenie gminy działają 2 grupy samopomocowe dla osób uzależnionych.

POSTERUNEK POLICJI W WILKOWICACH

Główne zadania w zakresie ochrony bezpieczeństwa mieszkańców oraz utrzymania porządku publicznego realizuje Posterunek Policji w Wilkowicach, gdzie służy siedmiu policjantów - dwóch dzielnicowych, czteroosobowa drużyna patrolowa i kierownik posterunku. Policja współpracuje w zakresie przeciwdziałania przemocy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, w którym działa Zespół Interdyscyplinarny, Prokuraturą i Sądami. Funkcjonariusze jednostki zgodnie z ustawą o Policji informują osoby pokrzywdzone o przysługujących im prawach, przeprowadzają kontrole w miejscu zamieszkania pod kątem zachowania się sprawców informując ich o konsekwencjach z tym związanych- zgodnie z tym co zostało ustalone na posiedzeniach grup diagnostyczno- pomocowych, prowadzone są regularne wizyty przez dzielnicowego. W zależności od zachowania sprawcy podejmowane są stosowne działania.

Tabela 11. Interwencje Policji w związku z przemocą domową

Liczba interwencji związanych z przemocą domową			
	2020 rok	2021 rok	2022 rok
Liczba osób doświadczających przemocy domowej:	18	12	4
Kobiety	18	9	3
Mężczyźni	0	1	0
Nieletni	0	2	1

Liczba sprawców przemocy domowej:	18	12	2
Kobiety	0	1	0
Mężczyźni	18	11	2
Nieletni	0	0	0
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	17	3	1
Kobiety	0	1	0
Mężczyźni	17	2	1
Nieletni	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Wilkowicach

Tabela 12. Procedura *Niebieskie Karty* w działaniach Policji

W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:		
Wszczęcie procedur	Rok 2020	18
	Rok 2021	12
	Rok 2022	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Wilkowicach

Tabela 13. Interwencje Policji w związku z nadużywaniem alkoholu

Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu		
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	Rok 2020	11
	Rok 2021	15
	Rok 2022	17
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po spożyciu alkoholu	Rok 2020	2
	Rok 2021	5
	Rok 2022	6
Zakłócanie porządku publicznego	Rok 2020	101
	Rok 2021	90
	Rok 2022	76
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	Rok 2020	7
	Rok 2021	1
	Rok 2022	1
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu	Rok 2020	0
	Rok 2021	0
	Rok 2022	0

Przestępstwa popełnione przez nieletnich pod wpływem środków odurzających	Rok 2020	0
	Rok 2021	0
	Rok 2022	0
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	Rok 2020	59
	Rok 2021	64
	Rok 2022	35
Osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia	Rok 2020	0
	Rok 2021	0
	Rok 2022	0

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Wilkowicach

Artykuł KK Kwalifikacja prawna liczba wszczętych/ stwierdzonych/ zakończonych postępowań:

Rok 2020:

Znęcanie się nad rodziną: 2 / 0 / 2

Groźba karalna: 2 / 1 / 2

Uchylanie się od płacenia alimentów 3 / 2 / 3

Rok 2021:

Znęcanie się nad rodziną 10 / 6 / 10

Groźba karalna: 1 / 1 / 1

Uchylanie się od płacenia alimentów: 19 / 15 / 19

Rok 2022:

Znęcanie się nad rodziną: 4 / 2 / 4

Groźba karalna: 5 / 0 / 5

Uchylanie się od płacenia alimentów: 17 / 8 / 17

SAMODZIELNY GMINNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W WILKOWICACH

Samodzielny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Wilkowicach jako podmiot leczniczy nie prowadzi statystyk oraz nie analizuje skali zjawiska przemocy domowej. Niemniej jednak, na podstawie informacji uzyskanych od personelu medycznego można zaobserwować pewne zjawiska i trendy, które potencjalnie mogą być czynnikami ryzyka stosowania przemocy domowej.

1. Stale pogłębiający się stan zdrowia psychicznego pacjentów Poradni, który dotyczy zarówno osób dorosłych jak i dzieci. Z roku na rok zwiększa się ilość pacjentów, którzy wymagają wsparcia psychicznego lub interwencji medycznej z powodu problemów psychicznych.
2. W przypadku dzieci i młodzieży szkolnej, na wizytach lekarskich zgłaszane są głównie problemy związane z nadmiarem nauki i obowiązków szkolnych, występowaniem agresji rówieśniczej oraz brakiem umiejętności rozwiązywania konfliktów w szkole i w domu. Coraz częściej lekarze obserwują u młodzieży szkolnej syndromy i skutki uzależnienia od mediów społecznościowych, gier komputerowych czy środków pobudzających w różnej postaci- od dostępnych na rynku napojów, leków, bez recepty po specyfikę z tzw., „domowej roboty”, których skład i działanie przekazywane jest w szerokim gronie znajomych. Problemy te zgłaszane są zarówno przez dzieci jak i rodziców, a czasami także przez zaniepokojonych dziadków lub innych członków rodziny. Objawy uzależnienia o różnym nasileniu obserwuje się u coraz młodszych dzieci.
3. Od kilku lat wzrasta też liczba pacjentów dorosłych z objawami somatycznymi oraz incydentami bólowymi, u podłoża których leży nadmierny stres, zbyt duże obciążenie pracą zawodową, nieumiejętność wykorzystania czasu wolnego na efektywny odpoczynek lub całkowita rezygnacja z urlopu pracowniczego na rzecz wyższych zarobków lub podejmowania dodatkowego zatrudnienia.
4. Wielu pacjentów oczekuje od lekarza preskrypcji leków o działaniu nasennym lub psychotropowym z powodu zaburzeń snu. Jako powód podają nieokreślone stany lękowe, strach przed utratą pracy, lęk o byt materialny rodziny, kryzys komunikacji w relacjach małżeńskich itp. Obawy te powodują u nich ogromną frustrację i duże oczekiwanie, że zaordynowane leki o takim działaniu będą wystarczającą formą poprawy ich zdrowia. Wielu pacjentów zgłasza się na wizytę lekarską po kontynuacji leczenia będąc już w stanie wieloletniego uzależnienia od środków psychoaktywnych.

5. Niewielu pacjentów przyznaje się do korzystania z pomocy psychologa lub wsparcia innego specjalisty w sytuacjach kryzysowych. Większość pacjentów z widocznymi objawami nerwicy, depresji lub znaczącego kryzysu psychicznego neguje zasadność pomocy lekarza psychiatry. Z fachowej pomocy psychologicznej korzystają osoby młode oraz rodzice dzieci w wieku szkolnym.
6. Dużym problemem jest też stan psychofizyczny opiekunów osób chorych. Osoby te wskazują na niewystarczającą ofertę wsparcia dla osób opiekujących się na stałe osobami w wieku senioralnym, osobami obłożnie chorymi lub niepełnosprawnymi. Opiekunowie tych osób zgłaszają wyczerpanie fizyczne, depresję, przygnębienie, niecierpliwość z powodu ciągłego obcowania z osobą chorą. Widać to szczególnie w czasie medycznych wizyt domowych. W nieformalnych rozmowach osoby te przyznają, że czasami z bezsilności zdarza się im krzyknąć lub pozostać obojętnym na potrzeby chorego.

Szkolenia personelu w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej:

Kierownik SG ZOZ w Wilkowicach z racji objęcia stanowiska z dniem 01.08.2023 r. nie posiada udokumentowanych informacji na temat szkoleń personelu w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, odbytych przed sierpniem 2023 r.

Personel medyczny Poradni POZ w okresie od 1.08.2023 r. do 30.01.2024 r. odbył szkolenie w zakresie aktualizacji wzoru „Niebieskiej Karty” oraz każdemu z pracowników medycznych została przekazana broszura rekomendowana przez MZ, NPZ i KCPU pt. „Psychologiczne i prawne aspekty przeciwdziałania przemocy domowej”, autorzy: Sylwia Kuczyńska, Grzegorz Wrona, wydana na zlecenie Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023 r.

CENTRUM PULMONOLOGII I TORAKOCHIRURGII W BYSTREJ

W ostatnich latach zaobserwowano wzrost liczby osób z nerwicami, stanami lękowymi, depresją. Sytuacja związana z pandemią, okres izolacji, zmian w funkcjonowaniu rodzin, lęk o pracę, zdrowie i życie nasilają te problemy nie tylko u osób dorosłych, ale również u dzieci i młodzieży.

Wzrasta również ilość osób, które reagują agresją nieadekwatną do zaistniałej sytuacji. Pacjenci coraz częściej korzystają z pomocy Poradni Zdrowia Psychicznego i przyjmują leki psychotropowe.

W ostatnich latach Ośrodek nie realizował żadnych szkoleń dla pracowników w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Pielęgniarka, która jest członkiem Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Wilkowice uczestniczy w szkoleniach bezpośrednio realizowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Diagnoza zjawiska przemocy domowej- Główne wyniki badań ankietowych

Badanie ankietowe przeprowadzone wśród dorosłych mieszkańców gminy Wilkowice

Grupa badawcza: 80 osób, w tym 58 kobiet i 22 mężczyzn

- Respondenci postrzegają przemoc domową przede wszystkim jako przemoc psychiczną, czyli wyzwiska, poniżanie czy krzyki oraz przemoc fizyczną tj. bicie, szarpanie, popychanie. Większość ankietowanych wskazało także na odbieranie pieniędzy, uniemożliwienie podjęcia pracy, nakłanianie do picia alkoholu oraz zaniedbanie i brak opieki.
- Zdecydowana większość ankietowanych nie popiera stosowania kar cielesnych wobec dzieci. Niemniej jednak 13,00% ankietowanych uważa je za dopuszczalne, w szczególności, kiedy inne metody wychowawcze zawodzą.
- Ponad 21,00% badanych zadeklarowało, że osobiście doświadczyło przemocy psychicznej ze strony członka rodziny. Sprawcą przemocy był najczęściej rodzic lub współmałżonek.
- Łącznie 33,75% respondentów zna rodziny, w których stosowana jest przemoc.
- Niepokojącym jest, że tylko 28,75% ankietowanych zna instytucje pomocowe w swoim środowisku działające w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. 71,25% badanych przyznało, że nie posiada wiedzy w tym zakresie.

Badanie ankietowe przeprowadzone wśród rodziców uczniów szkół z terenu gminy Wilkowice

Grupa badawcza: 82 osoby, w tym 72 kobiety i 10 mężczyzn

- 25,61% badanych jest przeciwnych ustawowemu zakazowi stosowania kar cielesnych
- 20,73% ankietowanych przyznało, że raz na pół roku zdarza się im stosować tego typu kary wobec dzieci
- Blisko 33,00% respondentów zna rodziny, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci.

Badanie ankietowe przeprowadzone wśród nauczycieli szkół z terenu gminy Wilkowice

Grupa badawcza: 58 osób

- 32,75% badanych potwierdziło, że są w szkole uczniowie, którzy doświadczają przemocy domowej.

Badanie ankietowe przeprowadzone wśród uczniów szkół podstawowych z terenu gminy Wilkowice

Grupa badawcza: 138 uczniów klas piątych i szóstych oraz 282 uczniów klas siódmych i ósmych

- Większość ankietowanych, niezależnie od grupy wiekowej ma dobre relacje ze swoimi rodzicami i chętnie dzieli się z nimi swoimi problemami.
- Ponad 54,00% ankietowanych uczniów nie zna instytucji, które świadczą pomoc dla osób doznających przemocy domowej.
- 4,5% badanych uważa, że rodzic może uderzyć swoje dziecko w sytuacji, kiedy są ku temu powody.

Badanie ankietowe przeprowadzone wśród pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wilkowicach

Grupa badawcza: 6 osób

- Przemoc domowa została wskazana jako jeden z najważniejszych problemów społecznych na terenie gminy, zaraz po nieporadności życiowej i alkoholizmie.
- Konflikty ze współmałżonkiem/partnerem są jednym z głównych problemów zgłaszanych przez rodziny z dziećmi
- Zdaniem ankietowanych przemoc domowa jest jednym z najczęstszych powodów bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych.

Podsumowanie:

Analizując dane, przekazane przez Zespół Interdyscyplinarny dotyczące procedury Niebieskie Karty w ciągu ostatnich czterech lat, należy wnioskować, iż problemem przemocy jest dotkniętych średnio około 18 rodzin rocznie. Są to oczywiście przypadki ujawnione, znajdujące się w rejestrach „Niebieskich Kart”, do których należy doliczyć przypadki nieujawnione. W tym względzie należy posługiwać się już szacunkami wynikającymi z innych źródeł, w tym badań ankietowych.

Z analizy danych pozyskanych w trakcie badań ankietowych przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców gminy, gdzie próba badawcza liczyła 80 osób wynika, iż 33,75% respondentów (27 osób) zna przynajmniej jedną rodzinę dotkniętą problemem przemocy. 21,00% badanych (17 osób) zadeklarowało, że osobiście doświadczyło przemocy ze strony członka rodziny, a sprawcą był najczęściej rodzic lub współmałżonek. 13% uważa za dopuszczalne stosowanie kar cielesnych wobec dzieci, szczególnie w sytuacji, kiedy inne metody wychowawcze zawodzą.

Co więcej, w grupie badanych rodziców liczącej 82 osoby, blisko 33,00% (27 osób) potwierdziło, że zna rodziny, w których stosowane są kary cielesne, a 20,73% (17 osób) przyznało, że zdarzyło się im użyć siły fizycznej wobec swojego dziecka.

Ponadto 32,75% nauczycieli uczestniczących w badaniach (18 osób), potwierdziło, że są w szkole uczniowie, którzy doświadczają przemocy domowej.

W przypadku problemu przemocy domowej z dużym prawdopodobieństwem oczekiwać można zniekształceń płynących z niechęci do ujawniania informacji o życiu prywatnym (pytania o obecność przemocy we własnych rodzinach), czy nieznaności funkcjonowania innych rodzin lub niechęci przekazywania takich informacji (pytania o obecność przemocy w innych rodzinach). Należy również zaznaczyć, iż ankietowani biorący udział w badaniach, zapytani o znajomość rodzin/osób doświadczających przemocy, w ramach udzielonych odpowiedzi mogli mieć na uwadze te same przypadki dotknięte problemem przemocy domowej.

Podsumowując, badania ankietowe przeprowadzone wśród reprezentatywnej próby mieszkańców gminy Wilkowice stanowią potencjalnie najbardziej interesujące źródło informacji o problemie przemocy. Z jednej strony, dają możliwość szerokiego odzwierciedlenia indywidualnych doświadczeń i znajomość zachowań innych ludzi; z drugiej zaś, wypowiedzi badanych filtrowane są przez szereg czynników, ujawniając jedynie część badanej rzeczywistości.

Przemoc domowa jest problemem trudnym do zdiagnozowania. Osoby doznające przemocy często nie chcą ujawniać problemu, obawiając się reakcji otoczenia, represji ze strony sprawcy, długich i zawiłych procedur prawnych lub też z powodu braku wiary w skuteczność działań pomocowych realizowanych przez instytucje z terenu gminy.

Podobnie jest w przypadku świadków przemocy, którzy z podobnych powodów nie decydują się na zgłoszenie zaobserwowanych aktów przemocy do odpowiednich instytucji. Prezentowane postawy mieszkańców wobec zjawiska przemocy domowej często są wynikiem panujących w społeczeństwie stereotypów. Dlatego też zalecane działania powinny skupiać się na zwiększeniu świadomości mieszkańców w zakresie problematyki przemocy domowej, poprzez organizacje różnego rodzaju spotkań edukacyjnych, informacyjnych; kampanii profilaktycznych, gdyż jak wskazują wyniki badania poziom wiedzy w tym zakresie jest niski, szczególnie jeśli chodzi o znajomość instytucji pomocowych działających na terenie gminy. W celu ochrony dzieci przed przemocą domową warto prowadzić także działania służące modelowaniu opiekuńczo-wychowawczych kompetencji rodziców.

Tabela 14. Przemoc domowa- wnioski i rekomendacje

Przemoc domowa	
WNIOSKI	REKOMENDACJE
Przemoc domowa jest problemem bardzo złożonym i niezwykle trudnym do diagnozowania. Osoby doznające przemocy domowej nie chcą ujawniać problemu, obawiając się reakcji otoczenia, represji ze strony sprawcy, długich i zawiłych procedur prawnych.	Należy mieć na względzie, że oficjalne statystyki nie odzwierciedlają w pełni skali i charakteru problemu przemocy domowej, dlatego, w celu skutecznego przeciwdziałania przemocy i ochrony osób dotkniętych przemocą należy systematycznie diagnozować problem w środowisku lokalnym.
W świadomości społecznej dość powszechnym jest posługiwanie się stereotypami, utartymi szablonami związanymi z pojęciem przemocy. Pomimo poparcia społecznego dla konieczności reagowania na przemoc, zachowanie świadków przemocy jest często odmienne. Wynika to najczęściej z przekonania, że nie należy się wtrącać w cudze sprawy rodzinne.	Rekomenduje się podjęcie działań mających na celu zwiększenie świadomości mieszkańców na temat konieczności reagowania na przemoc domową. Należy upowszechniać wśród mieszkańców znaczenie roli świadka przemocy domowej oraz form i sposobów postępowania w sytuacji zaobserwowania aktów przemocy.
Z badań wynika, że poziom wiedzy mieszkańców na temat instytucji działających na terenie gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej jest niski.	Należy rozpowszechniać informacje nt. instytucji i organizacji świadczących pomoc rodzinom i osobom dotkniętym problemem przemocy domowej, a także możliwościach wsparcia znajdującego się w ich ofercie. Ze względu na kluczową rolę Zespołu Interdyscyplinarnego należy informować społeczność lokalną o jego kompetencjach oraz zakresie działania.
Badania wskazują na niejednoznaczne podejście mieszkańców do stosowania kar cielesnych wobec dzieci- zdecydowana większość uczestników badania jest przeciwnych takim metodom wychowawczym. Niemniej jednak blisko 13,00% badanych uważa, że rodzic może uderzyć dziecko, szczególnie jeśli inne metody zawodzą.	Rekomenduje się podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do rodziców służących podniesieniu ich wiedzy o konsekwencjach stosowania przemocy wobec dzieci oraz wzmocnieniu kompetencji opiekuńczych i wychowawczych (np. komunikacja z dzieckiem, rozwiązywanie konfliktów). Warto także podejmować działania informacyjno-edukacyjne służące ochronie dzieci przed przemocą domową (np. włączanie się w kampanie ogólnopolskie, organizacja lokalnych kampanii, happeningów).

Przemoc domowa to problem, który dotyczy nie tylko małżonków czy partnerów, ale również często ofiarami przemocy są dzieci. Ponad 21,00% badanych zadeklarowało, że osobiście doświadczyło przemocy ze strony członka rodziny, a był to najczęściej rodzic lub współmałżonek.

Należy wzmocnić działania profilaktyczne nastawione na wczesne wykrywanie i rozwiązywanie konfliktów i kryzysów w rodzinie m.in. poprzez prowadzenie mediacji rodzinnych, poradnictwa psychologicznego, działań terapeutycznych. Niezbędna jest również szczególna troska o dobro i bezpieczeństwo dzieci. W celu ochrony dzieci przed przemocą domową warto prowadzić działania służące modelowaniu opiekuńczo-wychowawczych kompetencji rodziców (np. szkoła dla rodziców).

ANALIZA SWOT

W celu uzyskania pełnego obrazu systemu przeciwdziałania przemocy domowej na terenie gminy Wilkowice, dokonano określenia słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń, jakie mogą się pojawić w trakcie realizacji zadań związanych z pomocą osobom dotkniętym problemem przemocy domowej.

Tabela 15. Analiza SWOT

Mocne strony
<ul style="list-style-type: none">• Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.• Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.• Praca Asystenta Rodziny.• Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.• Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.• Wysoki poziom wiedzy i kompetencji pracowników GOPS zaangażowanych w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.• Stałe podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.• Sprawna współpraca GOPS z innymi instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej; w szczególności z Policją, Sądami rodzinnymi i GKRPA.• Regularna diagnoza zjawiska przemocy na terenie gminy.• Prowadzenie działalności profilaktycznej w placówkach oświatowych.
Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">• Dużo obowiązków związanych z przejęciem odpowiedzialności za procedurę „Niebieskie Karty” w ramach prac Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych.• Brak zaangażowania lub bardzo niskie ze strony innych podmiotów uprawnionych do realizacji procedury “Niebieskie Karty”.• Brak specjalistycznych placówek jak np. Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Centrum Pomocy na terenie gminy.• Ograniczone środki finansowe przeznaczone na profilaktykę w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

- Niewystarczająca oferta pomocy specjalistycznej.
- Panujące w społeczeństwie stereotypy na temat przemocy domowej.
- Ukrywanie występującego w rodzinie problemu przemocy, strach ofiary przed sprawcą, a także brak współpracy ze strony osób doświadczających przemocy.
- Brak współpracy ze strony osoby stosującej przemoc domową oraz odmowa uczestnictwa osoby stosującej przemoc w programach korekcyjno-edukacyjnych.
- Alkoholizm oraz inne uzależnienia, bądź też zaburzenia psychiczne osoby stosującej przemoc domową.
- Brak skutecznych „sankcji” wobec osób skierowanych na leczenie odwykowe.

Szanse

- Zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego obejmującego wsparcie psychologiczne, terapeutyczne, prawne i socjalne.
- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin.
- Propagowanie pozytywnych wzorców rodzinnych, w tym wychowywania dzieci bez stosowania przemocy.
- Zacieśnienie współpracy z organizacjami pozarządowymi w celu zwiększenia efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.
- Obowiązkowy udział w programach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

Zagrożenia

- Powiększanie się dysfunkcji rodzinnych.
- Problem alkoholizmu i innych uzależnień.
- Problemy depresyjne i zaburzenia psychiczne.
- Wypalenie zawodowe osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.
- Negatywny odbiór służb społecznych.

ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej Gminy Wilkowice na lata 2024-2028 są:

- mieszkańcy gminy Wilkowice,
- osoby doświadczające przemocy domowej, w tym dzieci, współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych, osoby starsze, osoby niepełnosprawne,
- osoby stosujące przemoc domową,
- świadkowie przemocy domowej,
- osoby, instytucje, podmioty zajmujące się profesjonalnie udzielaniem wsparcia społecznego.

REALIZATORZY PROGRAMU

Koordynatorem Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej Gminy Wilkowice na lata 2024-2028 jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilkowicach we współpracy z następującymi instytucjami:

- Urzędem Gminy Wilkowice,
- Zespołem Interdyscyplinarnym,
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Posterunkiem Policji w Wilkowicach,
- Komisariatem Policji w Szczyrku,
- Placówkami oświatowymi i kulturalnymi,
- Placówkami służby zdrowia,
- Sądem Rejonowym w Bielsku- Białej,
- Kuratorami,
- Prokuraturą,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie,
- Okręgowym Ośrodkiem Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przemocy, Przemocy, Przemocy,
- Podbeskidzkim Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej,
- Organizacjami pozarządowymi.

CELE PROGRAMU ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Głównym celem Programu jest przeciwdziałanie i zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej na terenie gminy Wilkowice oraz udzielanie wsparcia dla osób dotkniętych problemem przemocy. Opracowany Program jest integralną częścią polityki społecznej i ma na celu nie tylko reagowanie na przypadki przemocy, ale także zapobieganie im i tworzenie warunków sprzyjających zdrowym i bezpiecznym relacjom rodzinnym.

Na podstawie szczegółowej diagnozy sytuacji społecznej w gminie Wilkowice zdefiniowano cele strategiczne oraz operacyjne wraz z kierunkami działań. Poniżej zostały one przedstawione w formie tabelarycznej. Do każdego celu operacyjnego wskazano kierunki działań zmierzające do jego realizacji oraz prognozy zmian wynikające z ich realizacji.

Tabela 16. Cele Programu oraz kierunki działań

1. CEL STRATEGICZNY- Skuteczne i efektywne przeciwdziałanie przemocy domowej
1.1 Zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy oraz wsparcia dla osób doznających przemocy domowej
KIERUNKI DZIAŁANIA:
1.1.1 Prowadzenie kompleksowych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy przez Zespół Interdyscyplinarny oraz grupy diagnostyczno-pomocowe powołane do realizacji procedury „Niebieskie Karty”.
1.1.2 Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą domową.
1.1.3 Zapewnienie osobom dotkniętym lub zagrożonym przemocą domową pomocy w formie poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego i rodzinnego.
1.1.4 Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.
1.1.5 Zapewnienie bezpiecznego schronienia osobom dorosłym lub/i rodzinom dotkniętym przemocą.
1.2 Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową
KIERUNKI DZIAŁANIA:
1.2.1 Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową, realizacja procedury „Niebieskie Karty”.

<p>1.2.2 Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej oraz rehabilitacyjnej dla sprawców przemocy domowej.</p> <p>1.2.3 Kierowanie do udziału w programach terapeutycznych dla osób doznających przemocy domowej oraz dla osób stosujących przemoc.</p> <p>1.2.4 Prowadzenie działań wobec osób stosujących przemoc domową nadużywających alkoholu, motywowanie do ograniczania spożycia alkoholu lub do podjęcia leczenia odwykowego.</p>
<p>1.3 Rozwój systemu przeciwdziałania przemocy domowej, podniesienie jakości i dostępności świadczonych usług.</p>
<p>KIERUNKI DZIAŁANIA:</p> <p>1.3.1 Zapewnienie dostępu do kursów i szkoleń pracownikom służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.</p> <p>1.3.2 Diagnozowanie i monitorowanie zjawiska przemocy na terenie gminy Wilkowice, w celu dostosowania poszczególnych działań do skali zjawiska.</p> <p>1.3.3 Współpraca z organizacjami pozarządowymi i grupami społecznymi w celu zapewnienia szerokiego spektrum wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, w tym poradnictwa prawnego, psychologicznego i dostępu do usług medycznych.</p>
<p>PROGNOZOWANE ZMIANY:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym problemem przemocy. ➤ Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem przemocy domowej. ➤ Zmniejszenie się liczby osób/rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej. ➤ Zmniejszenie skali występujących w rodzinach dysfunkcji wynikających z przemocy. ➤ Wzrost kompetencji pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. ➤ Kompleksowa realizacja zadań przez pracowników służb na rzecz przeciwdziałania przemocy.

2. CEL STRATEGICZNY- Profilaktyka i edukacja społeczna

2.1 Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy domowej

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 2.1.1** Edukacyjne kampanie społeczne i programy świadomościowe mające na celu zwiększenie świadomości społecznej na temat przemocy domowej oraz dostarczenie informacji na temat dostępnych zasobów i wsparcia dla osób doznających przemocy.
- 2.1.2** Rozpowszechnianie informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej na terenie gminy Wilkowice.
- 2.1.3** Działania edukacyjne mające na celu modelowanie prawidłowych funkcji rodziny, wzmacnianie kompetencji wychowawczych rodziców i promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy.

2.2 Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej wśród dzieci i młodzieży

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 2.2.1** Realizacja programów i zajęć profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży z zakresu umiejętności społecznych.
- 2.2.2** Systematyczne działania profilaktyczne i edukacyjne w placówkach oświatowych.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Poprawa dostępu do informacji w zakresie możliwości uzyskania wsparcia i pomocy w przypadku wystąpienia problemu przemocy domowej.
- Podniesienie poziomu wiedzy, świadomości i wrażliwości społecznej mieszkańców gminy na temat zjawiska przemocy domowej i możliwości uzyskania pomocy.
- Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie skutków stosowania przemocy domowej.
- Wzmocnienie kompetencji wychowawczych rodziców.

HARMONOGRAM REALIZACJI DZIAŁAŃ

Tabela 17. Harmonogram realizacji działań

<p>Cel strategiczny 1 - Skuteczne i efektywne przeciwdziałanie przemocy domowej</p>
<p>1.1 Zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy oraz wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej</p>
<p>Kierunek działania 1.1.1: Prowadzenie kompleksowych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy przez Zespół Interdyscyplinarny oraz grupy diagnostyczno-pomocowe powołane do realizacji procedury „Niebieskie Karty”.</p>
<p>Zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych; • Przyjmowanie zgłoszeń dotyczących podejrzenia stosowania przemocy domowej oraz udzielanie stosownych informacji osobom zgłaszającym; • Planowanie i realizacja działań pomocowych.
<p>Wskaźniki realizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego; • Liczba wszczętych procedur NK; • Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta-A”; • Liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych; • Liczba rodzin objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych; • Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta-C”; • Liczba zakończonych procedur NK.
<p>Termin realizacji: Działanie ciągłe w okresie trwania Programu (2024-2028), częstotliwość działań uzależniona od liczby zgłoszonych przypadków przemocy domowej.</p>
<p>Podmioty realizujące: ZI, GOPS, GKRPA, Policja, Sąd Rejonowy, placówki oświatowe z terenu gminy, ośrodek zdrowia.</p>
<p>Środki finansowe: Budżet Gminy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze unijne.</p>
<p>Kierunek działania 1.1.2: Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą domową</p>

Zadania:

- Prowadzenie działań interwencyjnych w sytuacjach przemocy domowej;
- Występowanie z zawiadomieniami do prokuratury o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 pkt. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
- Monitorowanie sytuacji rodzin, w których występuje problem przemocy.

Wskaźniki realizacji:

- Liczba interwencji przeprowadzonych w związku z przemocą domową;
- Liczba zawiadomień do prokuratury;
- Liczba wizyt monitorujących w związku z przemocą domową.

Termin realizacji:

Działanie ciągłe w okresie trwania Programu (2024-2028), częstotliwość działań uzależniona od liczby zgłoszonych przypadków przemocy domowej

Podmioty realizujące:

Policja, Sąd Rejonowy, GOPS, ZI

Środki finansowe:

Budżet Gminy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze unijne

Kierunek działania 1.1.3:

Zapewnienie osobom dotkniętym lub zagrożonym przemocą domową pomocy w formie poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego i rodzinnego.

Zadania:

- Udzielanie informacji o miejscach świadczenia poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego oraz rodzinnego;
- Praca socjalna w rodzinach, w których występuje problem przemocy.

Wskaźniki realizacji:

- Liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej z powodu przemocy domowej.

Termin realizacji:

Działanie ciągłe w okresie trwania Programu (2024-2028), min. 4 dyżury w każdym miesiącu.

Podmioty realizujące:

GOPS, ZI, GKRPA

<p><u>Środki finansowe:</u> Budżet Gminy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze unijne.</p>
<p>Kierunek działania 1.1.4: Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.</p>
<p><u>Zadania:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie poradnictwa o możliwościach i formach wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz jednostkach udzielających pomocy. • Promowanie i prezentacja działalności Zespołu Interdyscyplinarnego np. podczas organizowanych imprez lokalnych tj. pikniki, festyny.
<p><u>Wskaźniki realizacji:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób, które skorzystały z poradnictwa w w/w zakresie • Liczba imprez, podczas których prowadzono działania informacyjne na temat działalności ZI
<p><u>Termin realizacji:</u> Min. 1 impreza na 2 lata w okresie trwania Programu</p>
<p><u>Podmioty realizujące:</u> GOPS, ZI, GKRPA</p>
<p><u>Środki finansowe:</u> Budżet Gminy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze unijne</p>
<p>Kierunek działania 1.1.5: Zapewnienie bezpiecznego schronienia osobom dorosłym lub/i rodzinom dotkniętym przemocą domową</p>
<p><u>Zadania:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z specjalistycznymi ośrodkami wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, instytucjami prowadzącymi hostele, domy samotnej matki; • Pomoc w uzyskaniu mieszkania osobom dotkniętym przemocą domową, które nie mają tytułu prawnego do lokalu zajmowanego wspólnie z osobą stosującą przemoc domową.
<p><u>Wskaźniki realizacji:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób/rodzin, którym zapewniono bezpieczne schronienie w związku z doświadczaniem przemocy domowej.

<p><u>Termin realizacji:</u> Działanie ciągłe w okresie trwania Programu (2024-2028), częstotliwość działań uzależniona od liczby zgłoszonych przypadków przemocy domowej</p>
<p><u>Podmioty realizujące:</u> GOPS, ZI, GKRPA</p>
<p><u>Środki finansowe:</u> Budżet Gminy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze unijne</p>

<p>1.2 Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową</p>
<p>Kierunek działania 1.2.1: Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową, realizacja procedury „Niebieskie Karty”</p>
<p><u>Zadania:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Informowanie osób stosujących przemoc domową o konsekwencjach jej stosowania oraz motywowanie ich do podjęcia działań zmierzających do zatrzymania przemocy.
<p><u>Wskaźniki realizacji:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta-D”
<p><u>Termin realizacji:</u> Działanie ciągłe w okresie trwania Programu (2024-2028), częstotliwość działań uzależniona od liczby zgłoszonych przypadków przemocy domowej</p>
<p><u>Podmioty realizujące:</u> GOPS, ZI, grupy diagnostyczno-pomocowe</p>
<p><u>Środki finansowe:</u> Budżet Gminy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze unijne</p>
<p>Kierunek działania 1.2.2: Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób stosujących przemoc domową</p>
<p><u>Zadania:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego w ramach działalności Punktu Konsultacyjnego. • Praca socjalna na rzecz osób stosujących przemoc domową.
<p><u>Wskaźniki realizacji:</u> Liczba osób/rodzin korzystających z poszczególnych form pomocy</p>

<p><u>Termin realizacji:</u></p> <p>Działanie ciągłe w okresie trwania Programu (2024-2028), min. 4 dyżury w każdym miesiącu</p>
<p><u>Podmioty realizujące:</u></p> <p>GOPS, ZI, GKRPA, Punkt Konsultacyjny</p>
<p><u>Środki finansowe:</u></p> <p>Budżet Gminy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze unijne</p>
<p>Kierunek działania 1.2.3: Realizacja Programów terapeutycznych dla osób doznających przemocy domowej oraz dla osób stosujących przemoc</p>
<p><u>Zadania:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Informowanie osób stosujących przemoc domową o podmiocie, który realizuje program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową lub program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową. • Zobowiązanie osób stosujących przemoc domową do zgłoszenia się, w terminie 30 dni od dnia doręczenia skierowania, do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową; • Pouczanie osób stosujących przemoc domową o obowiązku niezwłocznego dostarczenia grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczeń, o których mowa w art. 4 ust. 6 pkt 2 i 4; • Pouczanie osób stosujących przemoc domową, że w przypadku nieusprawiedliwionego niewykonywania przez nią obowiązków określonych w art. 4 ust. 6, w tym niedostarczenia zaświadczeń, zostanie złożone zawiadomienie o popełnieniu wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń; • Informowanie właściwego starosty o skierowaniu osoby stosującej przemoc do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową oraz występuje z wnioskiem o przekazanie danych dotyczących terminów realizacji tych programów; • Zawiadamianie grupy diagnostyczno-pomocowej o skierowaniu osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-

<p>edukacyjnym lub programie psychologiczno- terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową.</p>
<p><u>Wskaźniki realizacji:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych; • Liczba osób stosujących przemoc domową, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny lub program psychologiczno-terapeutyczny; • Liczba złożonych zawiadomień o popełnieniu wykroczenia przez osoby stosujące przemoc domową.
<p><u>Termin realizacji:</u></p> <p>Działanie ciągłe w okresie trwania Programu (2024-2028), częstotliwość działań uzależniona od liczby zgłoszonych przypadków przemocy domowej</p>
<p><u>Podmioty realizujące:</u></p> <p>GOPS, ZI, Policja, Sąd Rejonowy</p>
<p><u>Środki finansowe:</u></p> <p>Budżet Gminy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze unijne</p>
<p>Kierunek działania 1.2.4: Prowadzenie działań wobec osób stosujących przemoc domową nadużywających alkoholu, motywowanie do ograniczania spożycia alkoholu lub do podjęcia leczenia odwykowego</p>
<p><u>Zadania:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA); • Motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego; • Kierowanie wniosków do GKRPA o skierowanie na leczenie odwykowe.
<p><u>Wskaźniki realizacji:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba posiedzeń GKRPA; • Liczba przeprowadzonych rozmów motywujących; • Łączna liczba wniosków, które wpłynęły do GKRPA w celu objęcia osoby podejrzewanej o stosowanie przemocy leczeniem odwykowym; • Liczba osób zobowiązanych przez Sąd do podjęcia leczenia odwykowego.
<p><u>Termin realizacji:</u></p> <p>Działanie ciągłe w okresie trwania Programu (2024-2028), częstotliwość działań uzależniona od liczby zgłoszonych przypadków przemocy domowej</p>

<p><u>Podmioty realizujące:</u> GKRPA, GOPS, ZI, Policja, Sąd Rejonowy</p>
<p><u>Środki finansowe:</u> Budżet Gminy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze unijne</p>
<p>1.3 Rozwój systemu przeciwdziałania przemocy domowej, podniesienie jakości i dostępności świadczonych usług</p>
<p>Kierunek działania 1.3.1: Zapewnienie dostępu do kursów i szkoleń pracownikom służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej</p>
<p><u>Zadania:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizacja szkoleń/warsztatów/spotkań informacyjnych dla pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej tj. pracowników socjalnych, ZI, GKRPA.
<p><u>Wskaźniki realizacji:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba zorganizowanych szkoleń/warsztatów/spotkań informacyjnych dla pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej; • Liczba osób uczestniczących w szkoleniach/warsztatach/spotkaniach.
<p><u>Termin realizacji:</u> Min.1 szkolenie na dwa lata w okresie trwania Programu (2024-2028)</p>
<p><u>Podmioty realizujące:</u> GKRPA, GOPS, ZI, Policja, Sąd Rejonowy</p>
<p><u>Środki finansowe:</u> Budżet Gminy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze unijne</p>
<p>Kierunek działania 1.3.2: Diagnozowanie i monitorowanie zjawiska przemocy na terenie gminy Wilkowice, w celu dostosowania poszczególnych działań do skali zjawiska</p>
<p><u>Zadania:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Zbieranie aktualnych informacji na temat rozmiarów problemu przemocy domowej na terenie gminy oraz zasobów środowiska lokalnego (statystyki policyjne, dane GOPS, ZI, placówek oświatowych, ośrodek zdrowia), stanowiących podstawę planowanych działań; • Przygotowanie corocznych sprawozdań w zakresie przemocy domowej, monitoring i ewaluacja działań zrealizowanych w ramach Programu.

<p><u>Wskaźniki realizacji:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba sporządzonych sprawozdań w zakresie przemocy domowej.
<p><u>Termin realizacji:</u></p> <p>1 sprawozdanie na rok w okresie trwania Programu (każdorocznie do końca maja)</p>
<p><u>Podmioty realizujące:</u></p> <p>ZI, GOPS, GKRPA, Policja, Sąd Rejonowy, ośrodek zdrowia, placówki oświatowe z terenu gminy</p>
<p><u>Środki finansowe:</u></p> <p>Budżet Gminy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze unijne</p>
<p>Kierunek działania 1.3.3: Współpraca z organizacjami pozarządowymi i grupami społecznymi w celu zapewnienia szerokiego spektrum wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, w tym poradnictwa prawnego, psychologicznego i dostępu do usług medycznych</p>
<p><u>Zadania:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie osób doznających przemocy domowej w procesie reintegracji społecznej i zawodowej po opuszczeniu sytuacji przemocy; • Umożliwienie osobom doznającym przemocy korzystania z usług medycznych oraz zapewnienie dostępu do opieki zdrowotnej.
<p><u>Wskaźniki realizacji:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób doznających przemocy domowej, które skorzystały z usług świadczonych przez organizacje pozarządowe; • Liczba osób korzystających z poszczególnych form wsparcia.
<p><u>Termin realizacji:</u></p> <p>Działanie ciągłe w okresie trwania Programu (2024-2028), częstotliwość działań uzależniona od liczby zgłoszonych przypadków przemocy domowej</p>
<p><u>Podmioty realizujące:</u></p> <p>GKRPA, GOPS, ZI, Policja, Sąd Rejonowy</p>
<p><u>Środki finansowe:</u></p> <p>Budżet Gminy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu Państwa, fundusze unijne</p>

ZRÓDŁA FINANSOWANIA

Źródłem finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej Gminy Wilkowice na lata 2024-2028 będą środki własne Gminy, ewentualnie środki z budżetu województwa oraz inne, przeznaczone na realizację zadań dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej.

MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja Programu mają na celu sprawdzanie efektywności i zgodności prowadzonych działań z założonymi wcześniej celami, by w konsekwencji zwiększać efektywność pracy poszczególnych jednostek zaangażowanych w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Określone w Programie cele, działania i wskaźniki powinny być na bieżąco monitorowane i weryfikowane, z uwzględnieniem szybko zmieniającego się otoczenia zewnętrznego oraz zasobów gminy i potrzeb jej mieszkańców, co pozwoli na ewentualną modyfikację zaplanowanych działań.

Program poddawany będzie ewaluacji corocznie w terminie do dnia 31 maja danego roku w oparciu o dane przygotowane przez podmioty zaangażowane w jego realizację. Na podstawie zebranych danych statystycznych i opisowych zostanie opracowane sprawozdanie zawierające podsumowanie i wnioski płynące z realizacji działań w danym roku sprawozdawczym, z uwzględnieniem priorytetów i potrzeb w zakresie przyszłych zadań realizowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Podmiotem odpowiedzialnym za monitoring i ewaluację programu będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilkowicach we współpracy z podmiotami zaangażowanymi w jego realizację.

BIBLIOGRAFIA

Spis publikacji

1. Jedlecka Wioletta, Uniwersytet Wrocławski (Wrocław 2017), *Formy i rodzaje przemocy*
2. Kantar Polska dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (2019), *Raport Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie*
3. Makaruk, K., Drabarek, K., Popyk, A., Wójcik, Sz. (Warszawa 2023), Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, *Diagnoza przemocy wobec dzieci w Polsce 2023*
4. PARPA, Broszura informacyjna *Przemoc w rodzinie- sytuacja osób doświadczających przemocy*
5. Pod red. Witkowska Paleń. A (Tychy 2016), *Przemoc w rodzinie. Pomoc, interwencja, wsparcie społeczne*
6. *Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030*
7. *Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej*

Źródła internetowe

1. <https://wilkowice.pl>
2. <https://www.niebieskaLinia.pl>
3. <http://www.parpa.pl>

Spis tabel

Tabela 1. Osoby korzystające ze świadczeń GOPS	13
Tabela 2. Procedura <i>Niebieskie Karty</i> w działalności GOPS	14
Tabela 3. Procedura <i>Niebieskie Karty</i>	18
Tabela 4. Struktura rodzin, w których prowadzono procedurę <i>Niebieskie Karty</i>	19
Tabela 5. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego	20
Tabela 6. Stosowanie procedury <i>Niebieskie Karty</i> przez uprawnione podmioty	21
Tabela 7. Liczba rodzin, w których stwierdzono występowanie przemocy domowej	23
Tabela 8. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2020-2023.....	24

Tabela 9. Działalność Punktu Konsultacyjnego w latach 2020-2023	25
Tabela 10. Procedura <i>Niebieskie Karty</i> w działaniach GKRPA.....	26
Tabela 11. Interwencje Policji w związku z przemocą domową	26
Tabela 12. Procedura <i>Niebieskie Karty</i> w działaniach Policji.....	27
Tabela 13. Interwencje Policji w związku z nadużywaniem alkoholu	27
Tabela 14. Przemoc domowa- wnioski i rekomendacje	36
Tabela 15. Analiza SWOT.....	38
Tabela 16. Cele Programu oraz kierunki działań	41
Tabela 17. Harmonogram realizacji działań	44

